

УДК 376.85 : 338.48

Покоłodна Марія Миколаївна

*кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму і готельного господарства
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова*

Покоłodная Мария Николаевна

*кандидат географических наук, доцент
доцент кафедры туризма и гостиничного хозяйства
Харьковский национальный университет
городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

Pokolodna Mariia

*PhD in Geography Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Tourism and Hospitality
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

Старченко Владислава Ігорівна

*студентка
Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова*

Старченко Владислава Игоревна

*студентка
Харьковского национального университета
городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

Starchenko Vladyslava

*Student of the
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

**«ДИТЯЧИЙ ТУРИСТСЬКИЙ ПРОДУКТ» ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ
НАПРЯМ ТУРИСТСЬКИХ ПОСЛУГ ТА ЙОГО ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ
«ДЕТСКИЙ ТУРИСТСКИЙ ПРОДУКТ» КАК СПЕЦИФИЧЕСКОЕ
НАПРАВЛЕНИЕ ТУРИСТСКИХ УСЛУГ И ЕГО
ДИФФЕРЕНЦІАЦІЯ
"CHILDREN'S TOURIST PRODUCT" AS A SPECIFIC DIRECTION OF
TOURIST SERVICES AND ITS DIFFERENTIATION**

Анотація. Основна тенденція ринку турпослуг в Україні - падіння виїзних турпотоків, при одночасному зростанні внутрішнього туризму, особливо, окремих його видів стосується і дитячого туризму, що обумовлює актуальність його дослідження з точки зору комерційного напрямку діяльності для туристських підприємств. В статті подане авторське бачення визначення «дитячий туризм» та виокремлені та описані ряд особливостей різноманітного характеру і високого ступеню впливу, які потрібно враховувати при формуванні та реалізації послуг дитячого туризму. А саме: попит і пропозиція; відповідальність; вимоги до керівники дитячої туристської групи; груповий характер обслуговування; врахування стану здоров'я дитини; попередня роз'яснювально-інформаційна робота з батьками та споживачами послуг; досить низка рентабельність; організація транспортного обслуговування; організація повноцінного триразового якісного харчування; розробка анімаційних програм відпочинку; комплексний характер надаваних послуг, які можливо представити у вигляді турпродукту дитячого туризму. В статті подане авторське визначення даного поняття - комплекс певної кількості та якості послуг і товарів, необхідних для задоволення потреб дітей при перебуванні в тому чи іншому туристському регіоні, заснованих на використанні місцевих туристських ресурсів і пропонується для реалізації за єдиною ціною. Приведені і коротко описані різновиди пропозицій

дитячого туристського продукту на ринок: тур; екскурсія; туристський похід; туристський зліт; експедиція; перебування в дитячих оздоровчих таборах; туристські товари. Для досягнення комерційного успіху туристським підприємствам пропонується використання стратегії диференціації турпродукту на ринку дитячого туризму.

Ключові слова: *дитячий туристський продукт, диференціація, туризм дитячий.*

Анотація. *Основная тенденция рынка туруслуг в Украине - падение выездных турпотоков, при одновременном росте внутреннего туризма, особенно отдельных его видов, что в полной мере относится и к детскому туризму, что обуславливает актуальность его исследования с точки зрения одного из коммерческих направлений деятельности для туристских предприятий. В статье представлено авторское видение определения «детский туризм» и выделен ряд особенностей разнообразного характера и высокой степени влияния, которые необходимо учитывать при формировании и реализации услуг детского туризма. А именно: спрос и предложение; ответственность; требования к руководителю детской туристской группы; групповой характер обслуживания; учет состояния здоровья ребенка; предварительная разъяснительно-информационная работа с родителями и потребителями услуг; достаточно низкая рентабельность; организация транспортного обслуживания; организация полноценного трехразового качественного питания; разработка анимационных программ отдыха; комплексный характер предоставляемых услуг, которые можно представить посредством турпродукта детского туризма. В статье представлено авторское определение данного понятия – комплекс определенного количества и качества услуг и товаров, необходимых для удовлетворения потребностей детей при пребывании в том или ином туристском регионе, основанных на использовании местных*

туристских ресурсов и предлагается для реализации по единой цене. Приведены и кратко описаны разновидности предложений детского туристского продукта на рынок: тур; экскурсия; туристский поход; туристский взлет; экспедиция; пребывание в детских оздоровительных лагерях; туристские товары. Для достижения коммерческого успеха туристским предприятиям предлагается использовать стратегию дифференциации турпродукта на рынке детского туризма.

Ключевые слова: *детский туристский продукт, дифференциация, детский туризм.*

Summary. *The main trend of the market of tourist services in Ukraine is the decline of outbound tourist flows, while the growth of domestic tourism, especially some of its types applies to children's tourism, which determines the relevance of its study in terms of commercial activities for tourism enterprises. The author's vision of the definition of "children's tourism" is presented in the article and a number of features of various character and high degree of influence which need to be considered at formation and realization of services of children's tourism are allocated and described. Namely: supply and demand; responsibility; requirements for the head of the children's tourist group; group nature of service; taking into account the state of health of the child; preliminary explanatory and informational work with parents and consumers of services; rather low profitability; organization of transport services; organization of a full three-course quality food; development of animation programs for recreation; the complex nature of the services provided, which can be presented in the form of a tourist product of children's tourism. The article presents the author's definition of this concept - a set of certain quantity and quality of services and goods needed to meet the needs of children while in a tourist region, based on the use of local tourist resources and offered for sale at a single price. The varieties of offers of a children's tourist product on the market are resulted and briefly described: type;*

excursion; tourist trip; tourist take-off; expedition; stay in children's health camps; tourist goods. To achieve commercial success, tourism enterprises are offered to use the strategy of differentiation of tourism products in the market of children's tourism.

Key words: *children's tourist product, differentiation, children's tourism.*

Постановка проблеми. В останні роки в нашій державі простежується несприятлива тенденція до зменшення виїзних туристських потоків пов'язана з світовою ковід-кризою на фоні неминучого падіння платоспроможності більшої частини населення, що, неодмінно позначається і на тенденціях національного туристського ринку. Основна тенденція наступна - падіння виїзних турпотоків, при одночасному зростанні внутрішнього туризму, особливо, окремих його видів. Зокрема, це - приморський відпочинок, екскурсійні тури, спортивний туризм, дитячий туризм. Розвиток дитячого туризму в державі вирішує цілий ряд важливих оздоровчих та освітньо-виховних завдань: сприяє гармонійному розвитку особистості дитини, підвищує її культурно-освітній рівень, сприяє раціоналізації використання вільного часу, розвиває необхідні для життя моральні якості та навички, самостійність та відповідальність з одного боку і з іншого постає як привабливий сегмент для комерційної роботи туристських підприємств. Саме тому дослідження специфіки комерційного напрямку дитячого туризму є актуальними питаннями сьогодення і потребує проведення масштабних досліджень на різних рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто відзначити, що окремі питання дитячого туризму розглядалися в численних працях науковців, які можливо розподілити на декілька груп. Першу становлять наукові роботи, що висвітлюють загальнодержавні чи регіональні географічні особливості розвитку даного виду туризму це роботи: В. Грицку, Ю. Грицку-Андрієш, О. Сопіт [1] – присвячена становленню та

розвитку дитячо-юнацького туризму в Чернівецькій області; в роботі Скриль І.А. [2] досліджений розвиток дитячо-юнацького туризму в Харківській області; в наукових працях О. В. Колотухи [3; 4; 5] досліджується ресурсний потенціал дитячо-юнацького туризму, його географія та територіальна організація в Україні;

Іншу групу становлять дослідження присвячені категоріальному апарату даного виду туризму – робота Скрипченко І. Т. [6] в якій висвітлені основні дефініції в дитячо-юнацькому туризмі та робота Свірідової Н. Д. [7] де поданий аналіз сутності основних дефініцій дитячого туризму.

Третя група висвітлює окремі аспекти розвитку дитячо-юнацького туризму, зокрема, в роботі Немець Л.М., Редіної В.А., Скриль І.А. висвітлюються соціокультурні аспекти розвитку системи дитячо-юнацького туризму [8]; в роботах Калініченко А. Г. [9] особливості нормативно-правового забезпечення системи оздоровлення та відпочинку дітей в Україні та різновиди дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

Відповідно аналіз змісту опублікованих робіт засвідчує те, що є ще багато недостатньо досліджених аспектів та проблем, які вимагають практичного вирішення. Зокрема, майже відсутні дослідження, у яких аналізуються питання комерційного дитячого туризму як одного з особливих специфічних самостійних різновидів туристського продукту туристських підприємств.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є виявлення особливостей «дитячого туристського продукту» як специфічного перспективного комерційного напрямку туристських послуг в сучасних економічних умовах.

Виклад основного матеріалу. Відпочинок та оздоровлення дітей - сукупність заходів, забезпечують розвиток творчого потенціалу дітей, охорону і зміцнення їхнього здоров'я, профілактику захворювань, заняття фізичною культурою, спортом і туризмом, формування у дітей навичок

здорового способу життя, дотримання ними режиму харчування і життєдіяльності у сприятливому навколишньому середовищі при виконанні санітарно-гігієнічних і санітарно-епідеміологічних вимог.

У численних інформаційних джерелах по темі зустрічаються доволі різноманітні і неоднозначні визначення поняття «дитячий туризм».

В даній статті під дитячим туризмом будемо розуміти спеціалізований вид туризму, споживачами послуг якого є особи у віці 7-17 років, організований спеціалізованими підприємствами, який здійснюється здебільшого у груповій формі у супроводі керівника туристської групи (інструктора) і забезпечує надання комплексу послуг спрямованих на задоволення оздоровчих, спортивних та пізнавальних потреб дітей та юнацтва поза місцем їх постійного проживання.

Організація дитячого туризму - один із самих складних напрямів в турбізнесі, оскільки існує цілий ряд особливостей різноманітного характеру і високого ступеню впливу, які потрібно враховувати при формуванні та реалізації послуг дитячого туризму. Розглянемо їх більш детально.

Попит і пропозиція в дитячому туризмі носить яскраво виражений сезонний характер, який підпорядковується учбовому розкладу і відповідно сягає найвищого рівня в канікулярний період. Як правило це по тижню - восени і навесні, два тижні - взимку і три місяці - влітку. Літо вважається найпопулярнішим сезоном, коли попит і пропозиція в рівній мірі високі і стабільні [10].

Дитячий туризм вважається одним з найбільш складних видів туристської діяльності з точки зору відповідальності. Його основним принципом є забезпечення безпеки дитини під час подорожі. Тому страхування, хоча б на час здійснення туристської поїздки є обов'язковим складовим елементом комплексу туристських послуг дитячого туризму. Супроводжуючі дитячих груп, керівник туристської фірми і засобів розміщення несуть особисту (у тому числі і кримінальну) відповідальність

за життя і здоров'я дітей. Саме тому, підбору туристських кадрів та обслуговуючого персоналу приділяється пильна увага [11].

Так, керівник дитячої туристської групи або інструктор-провідник - професійно підготовлена особа, що супроводжує туристів і забезпечує їх безпеку при проходженні туристських маршрутів [12].

При закордонних поїздках, відповідальність за життя і здоров'я неповнолітніх громадян, що виїжджають за кордон, захист їх прав і законних інтересів за межами України покладаються на батьків, усиновителів, опікунів або піклувальників. При організованому виїзді груп неповнолітніх громадян України без супроводу батьків, усиновителів, опікунів або піклувальників обов'язки законних представників неповнолітніх несуть керівники виїжджають груп [13].

Зазвичай на групу з 12-15 дітей виділяється один супроводжуючий. Проте все більшого поширення набуває практика, коли групу з 17-20 осіб супроводжують два керівника.

Груповий характер обслуговування, потребує високої кваліфікації не тільки супровідників, але й розробників маршрутів дитячого туризму. При цьому потрібно враховувати психолого-фізіологічні та вікові особливості дітей та юнацтва, пропускну спроможність відвідуваних об'єктів, співвідношення вартості та якості обслуговування, атрактивність та різноманітність намічених об'єктів відвідування.

При оформленні туристської путівки необхідно враховувати стан здоров'я дитини, тому наявність медичної довідки, що дозволяє вчасно виявити протипоказання до певних видів відпочинку, відпочинку в тій чи іншій кліматичній зоні або до занять будь-яким видом спорту є необхідною умовою надання туристських послуг дитячого туризму.

Також важливим елементом в обслуговування є попередня роз'яснювально-інформаційна робота з батьками та споживачами послуг дитячого туризму, щодо особливостей турпродукту та правил поведінки на

маршруті. Досить часто батьки підписують додаткову угоду, де вказані норми поведінки дітей, права супроводжуючого і можливі причини депортації дитини. Крім того, турфірми розробляють «Пам'ятку для батьків» і «Пам'ятку для дітей» [14].

Дитячий туризм відрізняється досить низкою рентабельністю. Якщо дохідність відносно дорогих зарубіжних дитячих турів становить 18-19%, то рентабельність внутрішнього дитячого туризму не перевищує 15%. Однак необхідність літнього оздоровлення дітей забезпечує досить стабільний попит на продукти дитячого туризму і відповідно забезпечує його дохідність за рахунок масовості попиту.

З метою зниження собівартості організатори дитячого туризму часто використовують економічний трансфер. Транспорт повинен бути максимально дешевим, але комфортним. Перевага при поїздках до Європи та внутрішніх екскурсійних турах як правило, віддається комбінації поїзд - автобус. При цьому переїзд в поїзді здійснюється у плацкартних вагонах, а тривалість автобусної поїздки виключає ночівлю і в більшості випадків становить не більше 4-6 годин на добу [15].

Особливістю в організації дитячого туризму виступає також надання послуг харчування – головною вимогою є організація повноцінного триразового якісного харчування. Нерідко меню розробляється за участю турфірми і обумовлюється в договорі з об'єктом розміщення. В більшості дитячих оздоровчих таборів пропонує 4-5 разове харчування.

Найважливішим компонентом організації дитячого туристського обслуговування є розробка анімаційних програм відпочинку, які планують заздалегідь і розробляються як самої турфірмою, так і пропонуються приймаючою стороною. Так само це стосується і екскурсій, які в дитячому в туризмі давно виступають обов'язковим елементом комплексу туристських послуг.

Останньою важливою особливістю організації дитячого туризму

виступає комплексний характер надаваних послуг, які можливо представити у вигляді турпродукту дитячого туризму.

Узагальнено особливості формування та реалізації послуг дитячого туризму можливо представити у вигляді схеми, яка показана на рис. 1.

Поняття «туристський продукт» доволі добре досліджене на науковому практичному і закріплене на законодавчому рівні.

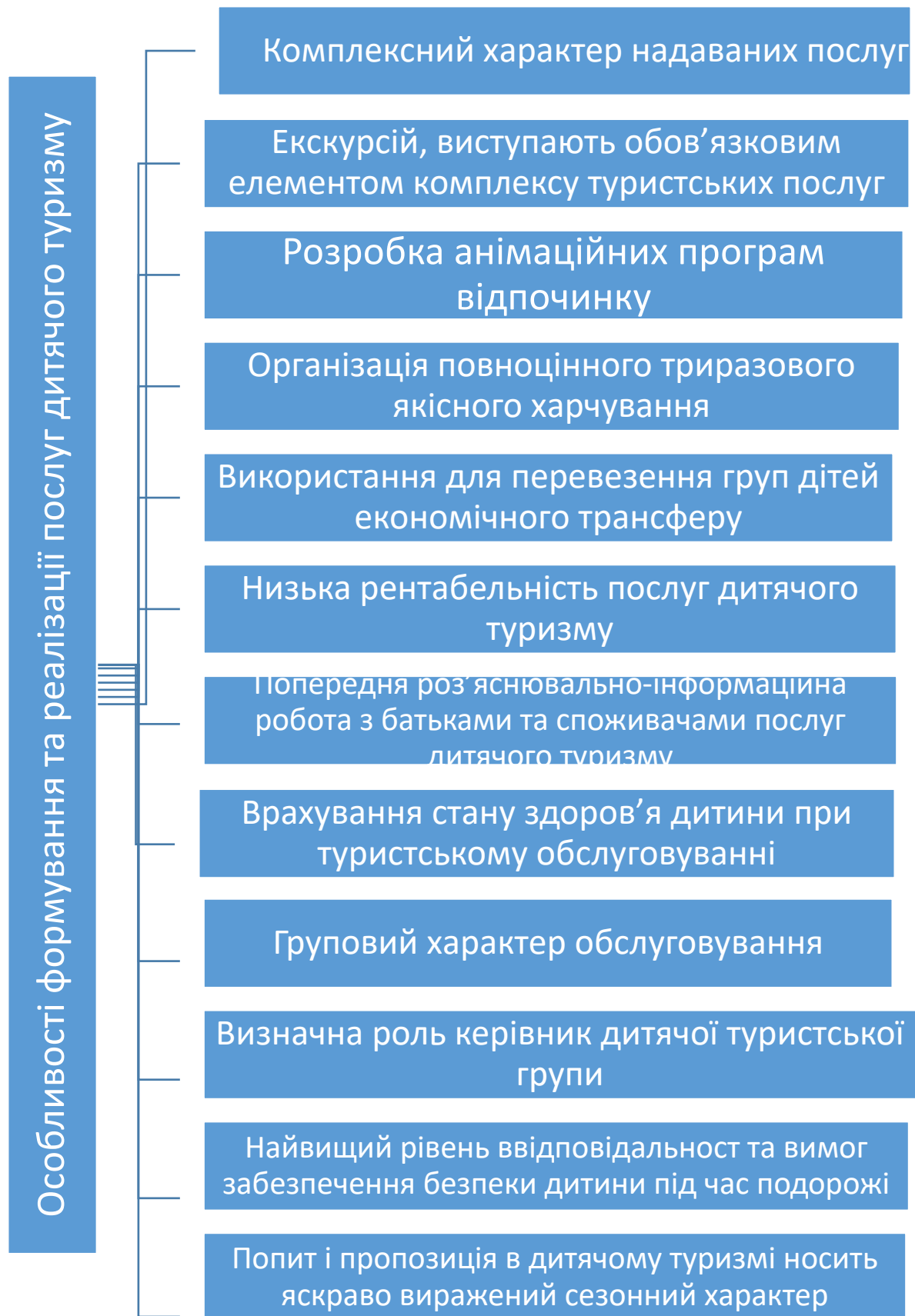

Рис. 1. Особливості формування та реалізації послуг дитячого туризму

Джерело: авторська розробка

В статті пропонується розуміти під дитячим туристським продуктом - комплекс певної кількості та якості послуг і товарів, необхідних для задоволення потреб дітей при перебуванні в тому чи іншому туристському регіоні, заснованих на використанні місцевих туристських ресурсів і пропонується для реалізації за єдиною ціною (рис. 2).

Рис. 2. Структурна схема дитячого туристського продукту

Джерело: авторська розробка

Аналогічно іншим видам туристських продуктів дитячий туристський продукт має декілька різновидів (рис. 3), зокрема найбільш розповсюдженими є наступні [11; 15; 16; 17; 18]:

Рис. 3. Різновиди дитячого туристського продукту

Джерело: авторська розробка

- Тур - комплекс різних видів туристських послуг, з'єднаних на базі головної мети подорожі, що надаються по ходу проходження маршруту в певні терміни для задоволення потреб туриста.

Екскурсія - один з видів туристських послуг, яка має на меті ознайомлення учасників з об'єктами, тривалістю до 24 годин, що проходить у супроводі кваліфікованого фахівця – екскурсовода.

- Туристський похід - багатоденний та одно- і дводенні;

- Туристський зліт – масове туристські змагання, які включають декілька змагань з різних видів туризму та різноманітні творчі конкурси;

- Експедиція – це подорож, яка проводиться з учнівською та студентською молоддю з метою вивчення історії рідного краю, довкілля, явищ соціального життя, світової цивілізації, географічних, етнографічних,

історичних об'єктів та їх дослідження з використанням технічних засобів пересування або ж без них. Під час проведення експедиції можливе подолання природних перешкод (перевалів, порогів, печер тощо);

- Перебування в дитячих оздоровчих таборах;
- Туристські товари – включають товари специфічного туристського попиту (карти, листівки, буклети, сувеніри, туристське спорядження та ін.), тобто характерні туристські товари, і неспецифічні, тобто супутні туристські товари, до яких відносяться товари загального призначення (рушники, парасольки, купальники та ін.).

Перед організаціями, що спеціалізуються на дитячому туризмі, стоїть завдання пропозиції споживачам таких турпослуг, які б максимально враховували туристські мотиви і були унікальними у своєму роді. Цього можна досягти шляхом використання стратегії диференціації турпродукту на ринку дитячого туризму.

Саме стратегія диференціації принесла на ринок різноманітність товарів, надала покупцям турпродукту підвищеної якості, з характерними особливостями, випущену на основі високих технологій, що забезпечує покупцеві високий сервіс, різноманітну розважальну та рекреаційну програми для дітей.

Основні етапи процесу диференціації продукту наведені на рис. 4. Вони показують, що для успішної реалізації даної стратегії туристська організація повинна ретельно вивчити потреби і поведінку споживачів на ринку дитячого туризму, щоб зрозуміти, що вони розглядають як найбільшу цінність, за що готові платити. Потім з урахуванням отриманих результатів організація, що спеціалізується на дитячому туризмі, повинна надати своїй продукції одну або декілька відмінних характеристик. Конкурентна перевага виникає у організації, що спеціалізується на дитячому туризмі, тоді

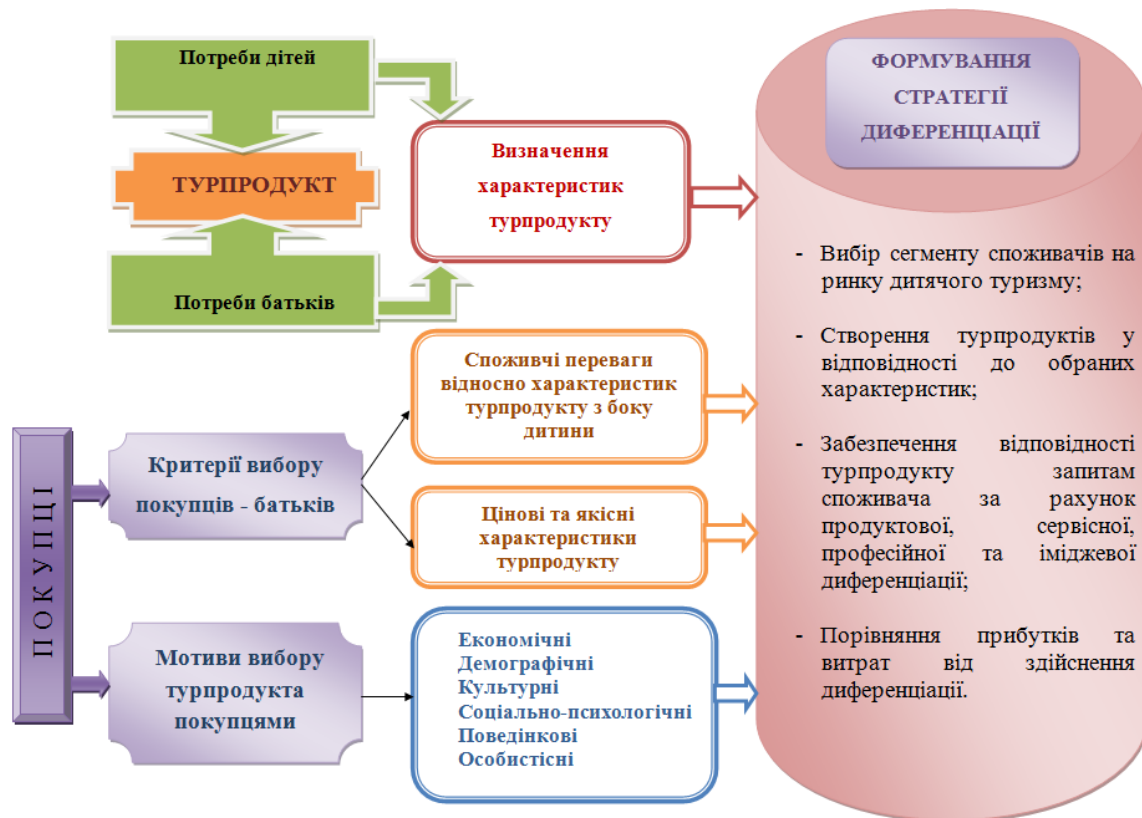

Рис. 4. Основні етапи процесу диференціації дитячого турпродукту

Джерело: авторська розробка

коли покупці віддають перевагу тим характеристикам турпродукту, якими організація наділяє свою продукцію. Диференціація може виявитися невдалою, якщо підвищена ціна, яку покупці готові платити, не покриває додаткових витрат, пов'язаних із забезпеченням відмінних характеристик продукту.

Зазвичай виділяють продуктову диференціацію, диференціацію персоналу, сервісну і диференціацію іміджу.

Продуктова диференціація - це пропозиція турпродуктів з характеристиками кращими, ніж у конкурентів. Для широко диференційованих турпродуктів слідування даній ринковій політиці є звичайним явищем. Основу продуктової диференціації становить товарний асортимент організації, під яким розуміється група аналогічних або тісно пов'язаних між собою продуктів. В рамках продуктової диференціації організація, що спеціалізується на дитячому туризмі, може пропонувати

вужий асортимент турпродуктів (наприклад, тільки регіональні заклади відпочинку та оздоровлення дітей з різноманітною розважальною програмою і різним рівнем сервісу), і в цьому випадку говорять про фокусування на диференціації, або широкий асортимент турпродуктів (різноманітний відпочинок (лікування, оздоровлення, спорт, навчання іноземним мовам і т.д.) за різними напрямками як в Україні, так і за кордоном).

Міжнародна конкуренція змусила українські організації зайнятися продуктовою диференціацією на ринку дитячого туризму. У багатьох закладах відпочинку та оздоровлення дітей з метою диференціації турпродукту надаються різні умови проживання дітей, що дозволяє дещо варіювати вартість турпродукту залежно від комфортабельності умов проживання дітей. У зв'язку з тим, що багато дітей їздять не на одну зміну в дитячий табір, а на кілька, організації для того, щоб зробити відпочинок дітей різноманітнішим повинні кожену зміну проводити під різними гаслами.

Сервісна диференціація - це пропозиція різноманітного і більш високого (порівняно з конкурентами) рівня послуг, супутніх продаваним турпродуктам. Дитячий туризм повинен припускати насичену спортивну та розважальну програму, тому сервісна диференціація тут найбільш перспективна форма залучення споживача. Крім того, діти на відміну від дорослих абсолютно спокійно (можна навіть сказати байдуже) відносяться до комфортабельності умов розміщення. Проте високі вимоги сучасні батьки пред'являють щодо зайнятості дитини на відпочинку, тому крім різних розваг багатьох споживачів цікавлять також навчальні програми (курси іноземної мови, навчання водінню автомобіля, гри в гольф, підводне плавання і т. ін.). Відповідно такі турпродукти коштують дорожче, однак на сьогоднішній день вони дуже затребувані на ринку дитячого туризму.

Диференціація персоналу - це наймання і тренінг персоналу, який здійснює свої функції роботи з дітьми більш ефективно, ніж персонал

конкуренції. Добре навчений персонал для роботи з дітьми відрізняє компетентність, дружелюбність, довіра до них з боку дітей, наявність педагогічного досвіду, вміння створювати в дитячих колективах доброзичливі, дружні відносини.

Диференціація іміджу - це створення іміджу організації та / або її турпродуктів, який з кращого боку відрізняє їх від конкурентів. В даний час в туризмі широко використовується стратегія диференціації торгових марок, особливо у готельному господарстві. На жаль, на ринку дитячого туризму в даний час немає таких турфірм, які б мали відому торгову марку саме в галузі дитячого туризму.

Таким чином, доцільно виділити наступні можливі джерела унікальності туристської організації на ринку дитячого туризму та її турпродукту:

- висока якість турпродукту для дітей;
- імідж туристської організації;
- асортимент і номенклатура турпродуктів;
- наданий сервіс (наприклад, кредит або різноманітні програми для дітей);
- окремі маркетингові функції (частка витрат на рекламу, канали розподілу);
- безпека дітей під час відпочинку та оздоровлення;
- кваліфікація і досвід персоналу, що працює з дітьми;
- контроль діяльності туристської організації з організації відпочинку та оздоровлення дітей;
- вигідне місце розташування туристської організації;
- ступінь інтеграції туристських організацій, що спеціалізуються на дитячому відпочинку.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Виходячи з вище викладеного можливо

зробити висновок, що дитячий туризм має свій власний специфічний туристський продукт, який представляється на ринку певною кількістю різновидів. В умовах високої конкуренції туристським організаціям для досягнення комерційного успіху у цій ніші потрібно використовувати стратегію диференціації: продуктової, персоналу, сервісу і диференціацію іміджу. Обрана тема потребує подальших перспективних досліджень в напрямках поглиблення та розширення різновидів дитячих туристських продуктів, організаційних особливостей та ресурсної бази.

Література

1. Грицку В. Становлення та розвиток дитячо-юнацького туризму в Чернівецькій області / В. Грицку, Ю. Грицку-Андрієш, О. Сопіт // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2014. Випуск 34. С. 41–47.
2. Скриль І.В. Розвиток дитячо-юнацького туризму в Харківській області / І.В. Скриль // Часопис соціально-економічної географії. 2010. Випуск 8(1). С. 155-158.
3. Колотуха О. В. Ресурсний потенціал дитячо-юнацького туризму в Україні / О.В. Колотуха ; М-во освіти і науки України, Український держ. центр туризму і краєзнавства учнівської молоді. К. : [б. и.], 2005. 116 с.
4. Колотуха О.В. Географія дитячо-юнацького туризму в Україні: Навчальний посібник / О.В. Колотуха. К.: Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, 2008. 278 с.
5. Колотуха О.В. Дитячо-юнацький туризм як об'єкт суспільно-географічних досліджень // Актуальні проблеми розвитку економіко-географічної науки та освіти в Україні: Зб. тезів доповідей. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2003. С. 171-175.

6. Скрипченко І. Т. Основні дефініції в дитячо-юнацькому туризмі / І.Т. Скрипченко // Педагогічні науки. Київ : КНПУ, 2014. Вип. 121. С. 218-230.
7. Свірідова Н. Д. Аналіз сутності основних дефініцій дитячого туризму / Н. Д. Свірідова, Д. В. Чертовська // Наукові вісті Далівського університету. Луганськ: СХУ ім. В. Даля. 2012. №6. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Nvdu/2012_7/12sndddt.pdf
8. Немець Л.М., Редіна В.А., Скриль І.А. Соціокультурні аспекти розвитку системи дитячо-юнацького туризму (на прикладі Харківської обласної станції юних туристів) Культура народів Причорномор'я. 2009. №176. С. 87-89.
9. Kalinichenko A. Gh. Osoblyvosti normatyvno-pravovogho zabezpechennja systemy ozdorovlennja ta vidpochynku ditej v Ukraini. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM
10. Морозов М.А. Спрос и предложение на рынке детского туризма // Маркетинг в России и за рубежом. 2012. № 2. С. 40-47.
11. Михайліченко Г. І. Практика організації туристичних подорожей: [навч. посіб.] / Г. І. Михайліченко. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2003. 156 с.
12. Любимова Л.А. Специфика организации детского туризма. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/sotsialno-ekonomicheskie-problemy-organizatsii-detskogo-ozdorovitelnogo-turizma-v-rossii>
13. Порядок організації виїзду дітей за кордон на відпочинок та оздоровлення, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2005 № 1251 (із змінами). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

14. Пангелов Б. П. Організація та проведення туристко-краєзнавчих подорожей: навчальний посібник/ Б. П. Пангелов. Київ: Академ-видав, 2010. 248 с.
15. Масягина Н. В. Организационно-педагогические особенности школьного туризма : автореф. дис....канд. пед. наук : 13.00.04 педагогика / Наталия Владимировна Масягина. URL: <http://www.dissercat.com/content/organizatsionno-pedagogicheskie-osobennosti-shkolnogo-turizma#ixzz3pKabHF1p>
16. Голикова О.М. Исследование основных направлений детского туризма. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/sotsialno-ekonomicheskie-problemy-organizatsii-detskogo-ozdorovitel'nogo-turizma-v-rossii>
17. Колотуха О.В. Сучасні соціально-економічні чинники та передумови розвитку системи дитячо-юнацького туризму в Україні // Туристично-краєзнавчі дослідження. 2002. Вип. 4 С. 148-156.
18. Маслакова Е. А. Управление развитием детского туризма в новых экономических условиях хозяйствования : дис. канд. экон. наук : 08.00.05 - региональная экономика / Екатерина Александровна Маслакова. URL: <http://www.dissercat.com/content/upravlenie-razvitiem-detskogo-turizma-v-novykh-ekonomicheskikh-usloviyakh-khozyaistvovaniya>

References

1. Ghrycku V. Stanovlennja ta rozvytok dytjacho-junacjkogho turyzmu v Cherniveckij oblasti / V. Ghrycku, Ju. Ghrycku-Andrijesh, O. Sopit // Visnykljvivskogho universytetu. Serija mizhnarodni vidnosyny. 2014. Vypusk 34. S. 41–47.
2. Skrylj I.V. Rozvytok dytjacho-junacjkogho turyzmu v Kharkivskij oblasti / I.V. Skrylj // Chasopys socialjno-ekonomichnoji gheografiji. 2010. Vypusk 8(1). S.155-158.

3. Kolotukha O. V. Resursnyj potencial dytjacho-junacjkogho turyzmu v Ukraini / O.V. Kolotukha ; M-vo osvity i nauky Ukrainy, Ukrainijskij derzh. centr turyzmu i krajeznavstva uchnivskojki molodi. K. : [b. y.], 2005. 116 s.
4. Kolotukha O.V. Gheografija dytjacho-junacjkogho turyzmu v Ukraini: Navchaljnij posibnyk / O.V. Kolotukha. K.: Ukrainijskij derzhavnyj centr turyzmu i krajeznavstva uchnivskojki molodi, 2008. 278 s.
5. Kolotukha O.V. Dytjacho-junacjkij turyzm jak ob'jekt suspilno-gheografichnykh doslidzhenj // Aktualjni problemy rozvytku ekonomiko-gheografichnoji nauky ta osvity v Ukraini: Zb. teziv dopovidej. K.: NPU im. M.P.Draghomanova, 2003. S. 171-175.
6. Morozov M.A. Spros i predlozhenie na rynke detskogo turizma // Marketing v Rossii i za rubezhom. 2012. № 2. S. 40-47.
7. Skrypchenko I. T. Osnovni definiciji v dytjacho-junacjkomu turyzmi / I.T. Skrypchenko // Pedagoghichni nauky. Kyjiv : KNPU, 2014. Vyp. 121. S. 218-230.
8. Sviridova N. D. Analiz sutnosti osnovnykh definicij dytjachogho turyzmu / N. D. Sviridova, D. V. Chertovsjka // Naukovi visti Dalivsjkogho universytetu. Lughansjk: SNU im. V. Dalja. 2012. #6. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Nvdu/2012_7/12sndddt.pdf
9. Njemecj L.M., Redina V.A., Skrylj I.A. Sociokuljturni aspekty rozvytku systemy dytjacho-junacjkogho turyzmu (na prykladi Kharkivskojki oblasnoji stanciji junykh turystiv) Kuljtura narodov Prychernomorja. 2009. #176. S. 87-89.
10. Kalinichenko A. Gh. Osoblyvosti normatyvno-pravovogho zabezpechennja systemy ozdorovlennja ta vidpochynku ditej v Ukraini. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM

2. Mykhajlichenko Gh. I. Praktyka orghanizaciji turystychnykh podorozhej: [navch. posib.] / Gh. I. Mykhajlichenko. K. : Kyjiv. nac. torgh.-ekon. un-t, 2003. 156 s.
3. Lyubimova L.A. Spetsifika organizatsii detskogo turizma. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/sotsialno-ekonomicheskie-problemy-organizatsii-detskogo-ozdorovitel'nogo-turizma-v-rossii>
4. Porjadok orghanizaciji vyjizdu ditej za kordon na vidpochynok ta ozdorovlennja, zatverdzenyj postanovoju Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.12.2005 # 1251 (iz zminamy). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
5. Panghelov B. P. Orghanizacija ta provedennja turystko-krajeznavchykh podorozhej: navchalnyj posibnyk/ B. P. Panghelov. Kyjiv: Akadem-vydav, 2010. 248 s.
6. Masyagina N. V. Organizatsionno-pedagogicheskie osobennosti shkolnogo turizma : avtoref. dis....kand. ped. nauk : 13.00.04 pedagogika / Nataliya Vladimirovna Masyagina. URL: <http://www.dissercat.com/content/organizatsionno-pedagogicheskie-osobennosti-shkolnogo-turizma#ixzz3pKabHF1p>
7. Golikova O.M. Issledovanie osnovnykh napravleniy detskogo turizma. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/sotsialno-ekonomicheskie-problemy-organizatsii-detskogo-ozdorovitel'nogo-turizma-v-rossii>
8. Kolotukha O.V. Suchasni socialjno-ekonomichni chynnyky ta peredumovy rozvytku systemy dytjacho-junackogho turyzmu v Ukraini // Turystychno-krajeznavchi doslidzhennja. 2002. Vyp. 4 S. 148-156.
9. Maslakova Ye. A. Upravlenie razvitiem detskogo turizma v novykh ekonomicheskikh usloviyakh khozyaystvovaniya : dis. kand. ekon. nauk : 08.00.05 - regionalnaya ekonomika / Yekaterina Aleksandrovna Maslakova. URL: <http://www.dissercat.com/content/upravlenie-razvitiem-detskogo-turizma-v-novykh-ekonomicheskikh-usloviyakh-khozyaistvovaniya>